

Parels voor de Kunst

Netwerk Programma Ouderen

Projectplan (kort)

Korte introductie Parels voor de Kunst

Parels voor de Kunst is een samenwerkingsproject voor en door ouderen (60+). Muzehof Centrum voor de Kunsten is initiatiefnemer van Parels voor de Kunst. De betrokken gemeenten zijn: Zutphen, Lochem en Brummen. Zij willen op basis van een gezamenlijke aanpak, samen met de Muzehof als projectleider, invulling geven aan hun taken op het gebied van zorg en welzijn voor ouderen. Netwerkpartners van Parels voor de Kunst uit de sectoren cultuur, zorg en welzijn in Zutphen, Lochem én Brummen, organiseren projecten om de actieve cultuurparticipatie van ouderen te bevorderen. De gezamenlijke ambitie is om, samen met de ouderen, een rijkgeschakeerd palet aan culturele activiteiten, met artistieke uitdaging structureel vorm te geven.

Bij het ontwikkelen en duurzaam maken van het Parels voor de Kunst is samenwerking een belangrijke sleutel voor succes. Daarom is het smeden van allianties en versterken van samenwerking als apart doel opgenomen. De netwerkpartners – professionals van culturele instellingen, musea, schouwburgen, zorginstellingen, staan, ieder op basis van de eigen expertise, garant voor de artistieke en organisatorische kwaliteit van het ontwikkelingsproject en de te behalen resultaten.

Naast projecten om ouderen actief deel te laten nemen aan cultuur, heeft Parels voor de Kunst ook het doel een methodiek te ontwikkelen en kennis te verzamelen. Hiermee kunnen netwerkpartners in de toekomst zinvolle projecten organiseren op een effectieve wijze, zonder zelf steeds het wiel opnieuw uit te vinden. Er wordt gekeken wat de specifieke behoeftes van de diverse te onderscheiden groepen ouderen (vitaal, minder vitaal, kwetsbaar) zijn, hoe projecten het beste aan te pakken en hoe gebruik te maken van elkaars expertise bij de voorbereiding en uitvoering van de Parels voor de Kunst - deelprojecten. De missie is om gezamenlijk deze benaderingswijze te ontwikkelen, waardoor zoveel mogelijk ouderen actief aan culturele activiteiten deelnemen.

De gezamenlijke ambitie is: samen met de ouderen, een rijkgeschakeerd palet aan culturele activiteiten, met artistieke uitdaging op een structurele wijze vormgeven. Er wordt gekeken naar wat de specifieke behoeftes zijn, op wat voor manier dit het beste kan worden aangepakt en hoe de expertises van de diverse netwerkpartners gezamenlijk kunnen worden ingezet bij de voorbereiding en uitvoering van de Parels voor de Kunst - activiteiten (=deelprojecten) en elkaar kunnen versterken. Door het ontwikkelingsproject uit te voeren wordt een solide basis gelegd voor de duurzame benaderingswijze van Parels voor de Kunst. De missie is gezamenlijk een

benaderingswijze te ontwikkelen, waardoor zoveel mogelijk ouderen actief aan culturele activiteiten deelnemen.

Parels voor de Kunst definieert actieve cultuurparticipatie als volgt: ouderen nemen deel aan activiteiten op het gebied van kunst en cultuur, waarbij een actieve bijdrage van hen wordt gevraagd. Dit kan zijn: zelf schilderen, tekenen, schrijven, toneelspelen, dansen, fotograferen, verhalen vertellen etc. Het bezoeken van voorstellingen, film of theater, en lezen of luisteren wordt gezien als een receptieve vorm van cultuurparticipatie en past derhalve niet binnen Parels voor de Kunst. Receptieve cultuurparticipatie kan wel als onderdeel van een deelproject worden opgenomen in Parels voor de Kunst, wanneer er (vooraf of achteraf) een activiteit aan wordt gekoppeld, (bijvoorbeeld zelf een film maken, naar aanleiding van een bekeken film).

Parels voor de Kunst staat voor:

- Netwerk-Programma = culturele activiteiten voor ouderen in hun eigen leefomgeving
- Methodiekontwikkeling (voor activiteiten)
- Netwerk - versterking van samenwerking

Kenmerkend voor de Parels voor de Kunst benadering is dat netwerkpartners tegelijkertijd aandacht besteden aan; culturele activiteiten, methodiekontwikkeling en versterking van de onderlinge samenwerking.

Doelstelling 1: Culturele activiteiten voor en door ouderen + methodiek
Doelstelling 2: Versterken van samenwerking tussen partners

Primaire doelgroep van het project is ouderen (60+). Een eventuele onderverdeling naar hun mogelijkheden (vitaal, minder vitaal, kwetsbaar & afhankelijk) kan bij de voorbereiding van concrete activiteiten plaatsvinden. De ouderen van de doelgroep zijn aan te treffen binnen de verschillende gemeenten, wijken, woonkernen. Mensen die we tot deelname aan Parels voor de Kunst-activiteiten willen stimuleren wonen zelfstandig (geografisch gespreid) of in een zorginstelling of ouderenaccommodatie. Bij de deelprojecten kunnen ook sub-doelgroepen worden betrokken, zoals kinderen en jongeren.

De komende twee jaar wordt er gewerkt aan het organiseren van zoveel mogelijk culturele activiteiten voor en door ouderen. De artistieke kwaliteit ervan zal worden gewaarborgd door de professionals uit de culturele sector. Voor de periode 2015 – 2017 wordt regionaal cultureel erfgoed als speerpunt voor de deelprojecten gekozen.

Vanaf september 2015 starten we met de eerste projecten voor ouderen. Aan de hand daarvan maken we samen een begin met de ontwikkeling van de methodiek voor ouderen en cultuurparticipatie in de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen.

Organisatie Parels voor de Kunst

De Muzehof is de initiatiefnemer, penvoerder en kartrekker van het gehele project. Door de Muzehof zijn een projectleider en drie projectcoördinatoren (1 per gemeente)

aangesteld. Daarnaast is er input van beleidsmedewerkers van de betrokken gemeenten en een externe expert van Cultuurmij Oost.

Deelprojecten van netwerkpartners moeten voldoen aan een aantal criteria (deze criteria zijn verderop te vinden) om deel uit te kunnen maken van Parels voor de Kunst. Daarnaast zullen onderzoeksvragen worden opgesteld, die dankzij de uitvoering van de deelprojecten kunnen worden beantwoord. De kennis/output die uit de deelprojecten kan worden afgeleid wordt vergaard en vertaald naar een methodiek.

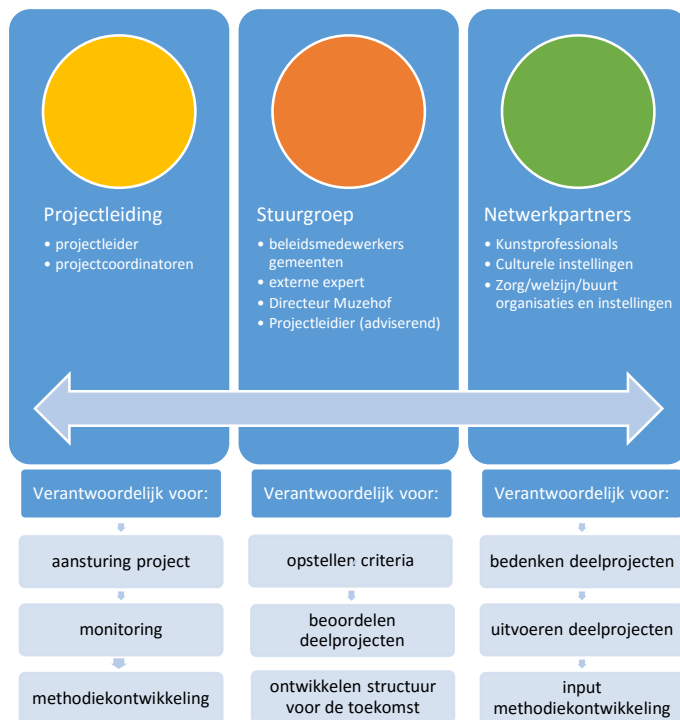
Om te toetsen of deelprojecten van netwerkpartners aan de criteria voldoen is er een stuurgroep. De stuurgroep komt een aantal keer per jaar samen en beoordeelt dan de door de netwerkpartners ingeleverde plannen voor deelprojecten. Positief beoordeelde deelprojecten gaan deel uitmaken van Parels voor de Kunst. De stuurgroep is ook betrokken bij evaluaties en herijking van criteria Parels voor de Kunst en aanscherping van het concept benaderingswijze Parels voor de Kunst.

De stuurgroep bestaat uit:

- De vertegenwoordigers uit de 3 gemeenten, Lochem, Zutphen en Brummen
- Directeur Muzehof Centrum voor de Kunsten
- Een externe deskundige van CultuurMij Oost
- Projectleider Parels voor de Kunst voor advies

Taken en verantwoordelijkheden projectleiding, stuurgroep en netwerkwerkpartners

Op de volgende pagina is schematisch weergegeven welke onderdelen Parels voor de Kunst heeft en wie voor welke taken verantwoordelijk is.

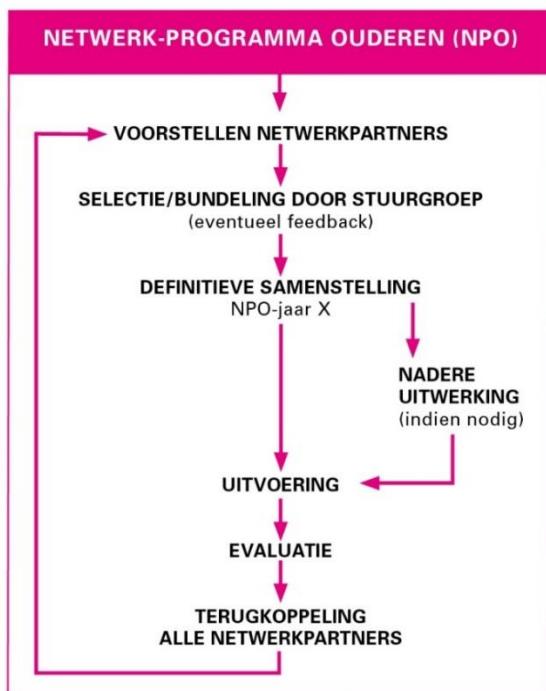

De projectleider i.s.m. de projectcoördinatoren verzamelt deelprojecten ter beoordeling door de stuurgroep. Onderzoeksvragen ten behoeve van de uiteindelijke methodiek zijn opgesteld en kunnen gedurende het project worden aangescherpt. Om output te verzamelen is er een werkwijze opgesteld, om netwerkpartners gericht informatie te laten verzamelen over hun project. Uiteindelijk zorgt de projectleiding voor het eindproduct van de methodiek, waarin alle input van de diverse deelprojecten is samengevoegd en geanalyseerd.

De uitvoering van de deelprojecten wordt gedaan door de netwerkpartners zelf. Per project is er één contactpersoon of aanspreekpunt. Dit is ook degene die het projectplan van het deelproject aanlevert bij de projectleider, om vervolgens te worden aangeleverd bij de stuurgroep. Voor eventuele hulp bij het opstarten of begeleiding tijdens de duur van de deelprojecten, is er per gemeente een projectcoördinator. De projectcoördinator rapporteert ook aan de projectleider over de voortgang en de uiteindelijke output van de deelprojecten die zijn opgenomen in Parels voor de Kunst. Netwerkpartners zelf zijn verantwoordelijk voor de juiste financiële afhandeling en verantwoording naar de projectleider van Parels voor de Kunst.

De samenwerkingspartners die bij een voorgenomen activiteit betrokken zijn, hebben de taak zelf de doelgroepen te benaderen. Vóór aanvang van een activiteit dient een minimum aantal deelnemers belangstelling te hebben getoond. Dit maakt deel uit van de voorbereiding door de betrokken netwerkpartners.

De werkwijze ziet er schematisch voorgesteld als volgt uit.

Rol van vrijwilligers en kunstprofessionals

Bij de organisatie van kunst- en culturele activiteiten wordt vaak gebruik gemaakt van de inzet van vrijwilligers. Ook bij Parels voor de Kunst wordt inzet van vrijwilligers bij de organisatie van activiteiten gestimuleerd. Belangrijk is hierbij echter wel dat de kwaliteit van de activiteiten wordt gewaarborgd door de begeleiding van de vrijwilligers door kunstprofessionals.

Monitoring, evaluatie, verslaglegging

Het projectdoel en de geformuleerde doelstellingen en de beoogde resultaten vormen het vertrekpunt voor de monitoring en (tussentijdse) evaluatie van Parels voor de Kunst. De evaluatie zal op verschillende momenten worden gedaan door de projectleiding en stuurgroep en met input van de netwerkpartners. Bij de evaluaties gaat het om de vragen:

- Wat hebben we in bereikt?
- Wat vinden we van de bereikte resultaten?
- Wat zijn verbeterpunten voor de toekomst?

Op basis hiervan kan, na het eerste project jaar 'herijking' van Parels voor de Kunst 1.0 plaatsvinden. In het tweede jaar wordt Parels voor de Kunst 2.0 geëvalueerd.

	1ste jaar Parels voor de Kunst sept '15 – juli 2016	2de jaar Parels voor de Kunst sept'16 –juli 2017
Opstarten, randvoorwaarden project	x	x
Benaderingswijze Parels voor de Kunst 1.0	x	
Benaderingswijze Parels voor de Kunst 2.0.		x
Eindrapportage (overdraagbaarheid/verankering)		Sept. 2017

Criteria Parels voor de Kunst

Om deel uit te kunnen gaan maken van Parels voor de Kunst, dient bij het opstellen van een deelproject rekening te worden gehouden met verschillende factoren. Dit zijn onder andere de doelgroep(en), geografische ligging en organisatoren van het project. Deze factoren dienen allen binnen de doelstellingen van Parels voor de Kunst te passen. Van belang is dat de deelprojecten binnen een (of meerdere) van de drie deelnemende gemeenten worden georganiseerd. Er is voorlopig sprake van een geografische afbakening; gemeenten Zutphen, Lochem, Brummen. Daarnaast moet het deelproject een samenwerkingselement bevatten tussen netwerkpartners, zoals cultuurinstellingen en zorgorganisaties. Projecten moeten nieuw zijn en mogen niet al eerder gestart zijn, dan de aanmelding voor Parels voor de Kunst. De stuurgroep zal bij de keuze voor deelprojecten ook rekening houden met afwisseling tussen diverse kunstdisciplines. Dit om te voorkomen dat er een eenzijdig aanbod aan activiteiten ontstaat.

Uit voorgaande ervaringen op het gebied van cultuurparticipatie en ouderen is gebleken dat bepaalde vormen van projecten beter in de smaak vallen dan andere. Bij organisaties uit het domein zorg en welzijn treedt de behoefte aan sociale interactie, naast het stimuleren van het lange termijn geheugen, sterk op de voorgrond. Er is een natuurlijke verbinding tussen de actieve 'oudere' vrijwilliger en de 'niet gevonden' oudere die vaak niet meer uit hun context treden, hier liggen kansen. Uit de informatie van de ouderen zelf – en door contact met en ervaring van diverse samenwerkingspartners waaronder de bibliotheek – blijkt dat verschillende ingrediënten belangrijk zijn voor een activiteit, zoals: lezen, elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek gaan, van elkaar leren. Ook wordt enig entertainment op prijs gesteld en eventueel een hapje en drankje. Deze elementen zijn niet verplicht binnen het deelproject, maar strekken wel tot de aanbeveling om positief te worden beoordeeld door de stuurgroep.

Deelprojecten kunnen worden goedgekeurd, wanneer zij aan de volgende criteria voldoen:

1. Het deelproject vindt plaats in de gemeente Brummen, Lochem of Zutphen
2. Het deelproject heeft als doelgroep 60+ers uit de gemeente Brummen, Lochem of Zutphen (of combinaties hiervan)
3. Het is aantoonbaar dat het project een reëel en wenselijk bereik heeft binnen de doelgroep (voldoende kwantiteit)
4. Organisator van het deelproject is een van de netwerkpartners in samenwerking

- met minimaal één andere organisatie uit de gemeente Brummen, Lochem of Zutphen op het gebied van kunst, cultuur of welzijn
5. Het deelproject is niet eerder in de betreffende gemeente gestart of heeft nog niet eerder in de betreffende gemeente plaatsgevonden
 6. Het deelproject heeft als thema/uitgangspunt/bron (regionaal) cultureel erfgoed (indien het in de periode 2015-2017 wordt uitgevoerd) en wordt vormgegeven door een kunstdiscipline (bijvoorbeeld: beeldende kunst, theater, literatuur, film, etc.)
 7. het is aantoonbaar dat ouderen uit het gebied interesse hebben in het deelproject/onderdelen van het deelproject
 8. Het deelproject beweegt de oudere/60+er er toe deel te nemen aan cultuur (actieve participatie) (voldoende kwaliteit)
 9. Het deelproject heeft een kwalitatieve artistieke inhoud, aantoonbaar door de aanwezigheid/aansturing door minimaal 1 (kunst)professional
 10. Evaluatie van het uitgevoerde deelproject kan (potentieel) minimaal één van de onderzoeksvragen beantwoorden die zijn opgesteld voor de methodiekontwikkeling

Bij het beoordelen van de deelprojecten zal de stuurgroep rekening houden met diversiteit en spreiding. Dit houdt in dat er keuzes worden gemaakt waarbij:

- voldoende antwoorden kunnen worden gevonden op de verschillende onderzoeksvragen voor de methodiek,
- er ingezet wordt op variëteit in kunstdisciplines,
- gekeken wordt naar bereik van de diverse onderverdelingen in de doelgroep (vitale, minder vitale en kwetsbare ouderen en onderscheid tussen thuiswonenden en ouderen die in een instelling wonen),
- mogelijkheden tot vervolg, continuïteit en doorontwikkeling en gelijke spreiding over de gemeenten

Methodiekontwikkeling

Een van de doelstellingen van Parels voor de Kunst is om een methodiek te ontwikkelen voor projecten op het gebied van actieve cultuurparticipatie door ouderen in de toekomst. De Muzehof heeft hiervoor onderzoeksvragen opgesteld en zal proberen deze onderzoeksvragen door middel van de output van de deelprojecten van Parels voor de Kunst te beantwoorden. De bedoeling is om de methodiek uit te werken in een praktisch en kernachtig document, dat door organisaties die projecten op het gebied van cultuurparticipatie door ouderen kan worden gebruikt als handleiding en informatiedocument. Nieuwe initiatieven hoeven hierdoor niet steeds opnieuw het wiel uit te vinden. De onderzoeksvragen zijn om deze reden soms heel praktisch gericht.

Om een methodiek te ontwikkelen zijn er onderzoeksvragen opgesteld op diverse gebieden:

Doelgroepen, bereik en voorkeuren	
1	Hoe bereik je vitale ouderen?
2	Hoe bereik je minder vitale ouderen?
3	Hoe bereik je kwetsbare ouderen?
4	Is er een verschil in het bereik van thuiswonende ouderen en ouderen die in een instelling wonen? En waarom?
5	Welke doelgroepen zijn het meest geneigd actief te participeren en waarom?
6	Welke doelgroepen kunnen het moeilijkst worden overgehaald tot actieve participatie en waarom?
7	Zijn er cultuurverschillen en verschillen in voorkeuren van de ouderen in de verschillende gemeenten?
Disciplines en vormen van activiteit	
1	Welke disciplines zorgen voor de meeste actieve participatie?
2	Welke disciplines spreken de verschillende doelgroepen het meeste aan?
3	Welke locaties lenen zich het beste voor activiteiten?
4	Hoe wordt het thema regionaal cultureel erfgoed ontvangen en ervaren door de ouderen?
5	Op welke wijze kunnen ouderen leren van deelname aan culturele activiteiten?
6	Welke vormen van activiteit hebben de voorkeur?
Samenwerking en organisatie	
1	Op welke wijze kan samenwerking het meest effectief worden opgestart?
2	Welke afdelingen van zorginstellingen zijn het meest bereid tot samenwerking en kunnen tijd investeren?
3	Welke knelpunten worden ondervonden bij de samenwerking aan deelprojecten? Wat was de oorzaak van deze knelpunten?
4	Welke elementen zijn nodig om een effectieve activiteit te organiseren
Effecten ondervonden door ouderen	
1	Wat vinden ouderen van de diverse projecten? Hoe ervoeren zij hun deelname?
2	Wat nemen ouderen mee van de verschillende projecten? Op fysiek, sociaal, kennis en psychisch gebied.
3	Zijn er meetbare resultaten in de verbetering van de situatie van ouderen? (kunnen zij langer thuis wonen, blijven zij meer sociaal actief)
4	Hoe worden de effecten door de verschillende categorieën van de doelgroep ervaren?

Gedurende het project zullen bovenstaande vragen aangevuld en verdiept worden i.s.m. alle betrokken partners.

Communicatie

De projectleiding van Parels voor de Kunst zorgt voor de communicatie over het project in het geheel (overkoepelend), in de drie gemeenten en indien nodig daarbuiten. Voor de communicatie wordt onder andere van de website van de Muzehof gebruik gemaakt

en van persbericht. Per deelproject zijn de betrokken netwerkpartners zelf verantwoordelijk voor de communicatie, zoals aankondigingen ten behoeve van het werven van deelnemers, et cetera. Op de website van de Muzehof zal onder het kopje Parels voor de Kunst wel een overzicht van alle activiteiten komen.